Pensjon for dummies

Solfrid Furre, Marit Himle Pedersen, Eva Steinfeld og Elin Haugsvær Gravdal

Innhald i økta

- Film: «Ting du bør vite om pensjon»
- Pensjonstrekanten
- Grunnbeløpet
- Folketrygda
- Tenestepensjon – privat og offentleg
- AFP – avtalefesta pensjon
- Eiga sparing
- Nyttige lenker

Ting du bør vite om pensjon (youtube.com)

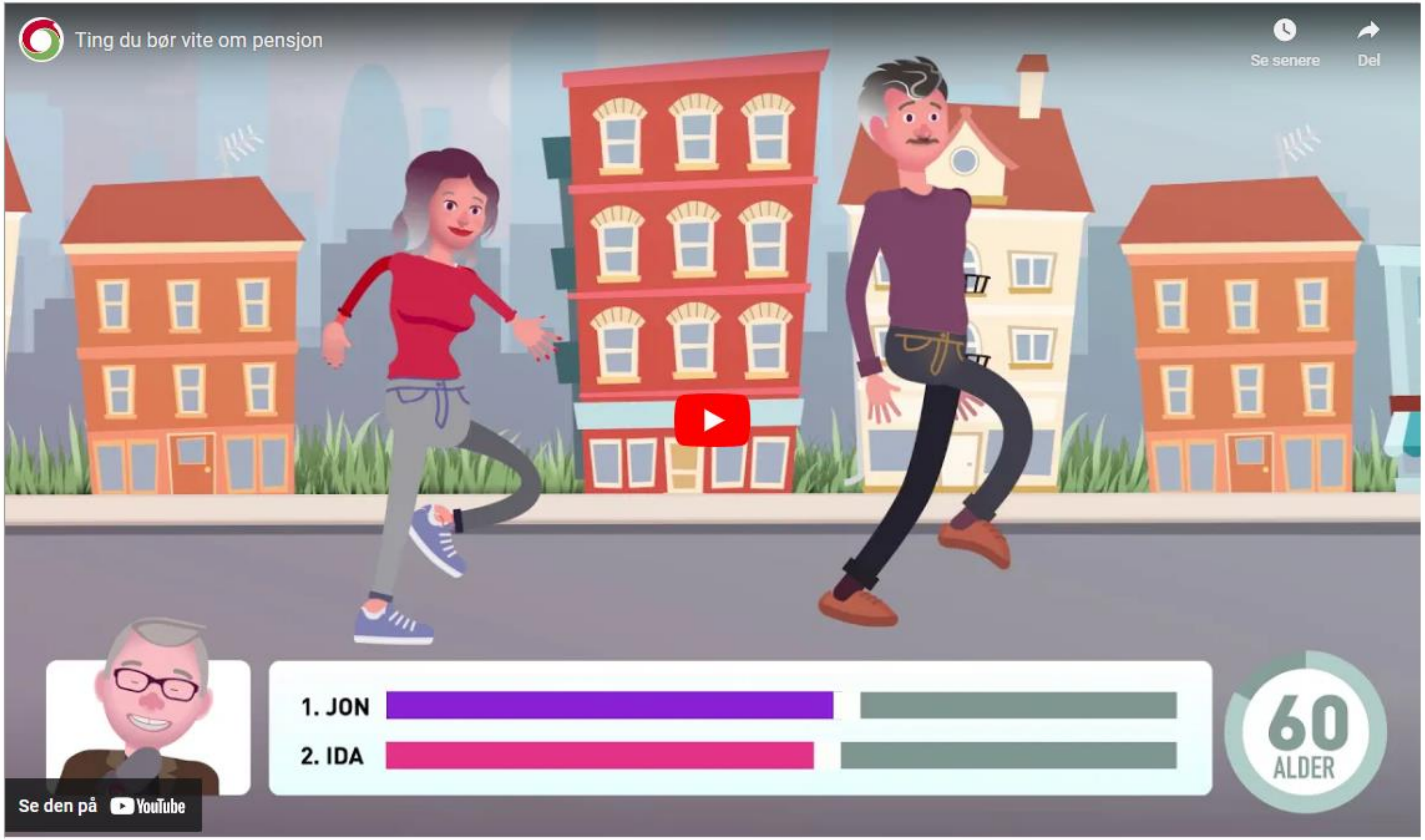

Dette meiner Utdanningsforbundet om pensjon

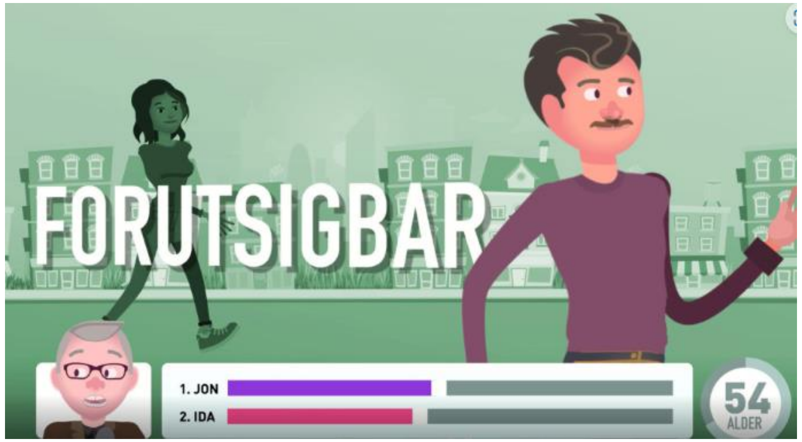

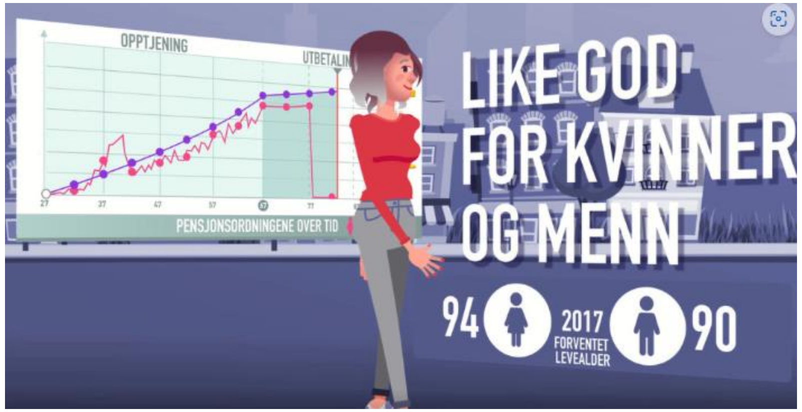

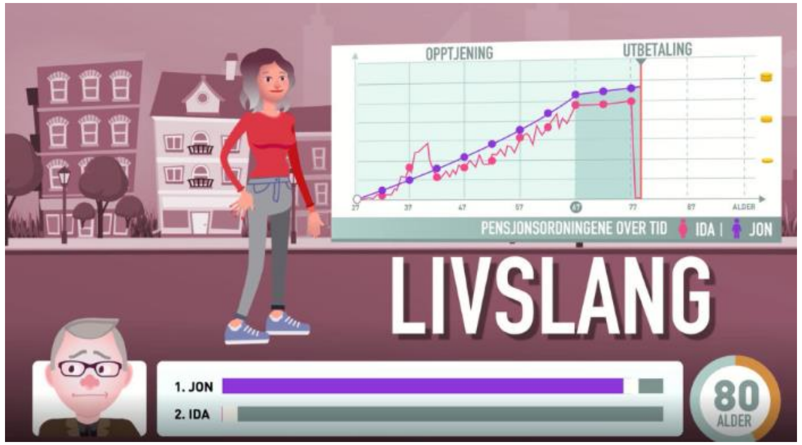

UTDANNINGS
FORBUNDET

Pensjonstrekanten

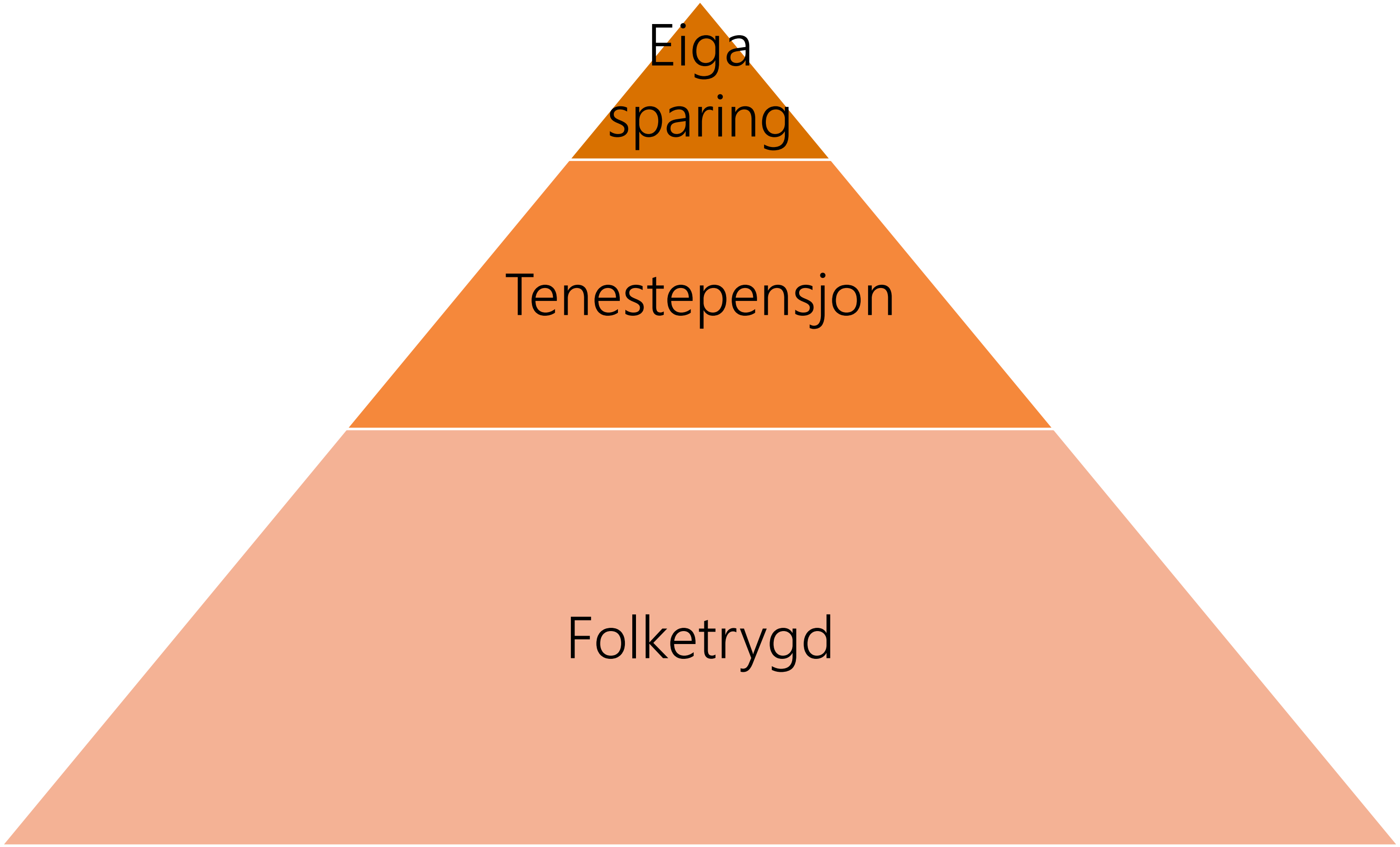

Pensjonstrekanten etter nye pensjonsregler

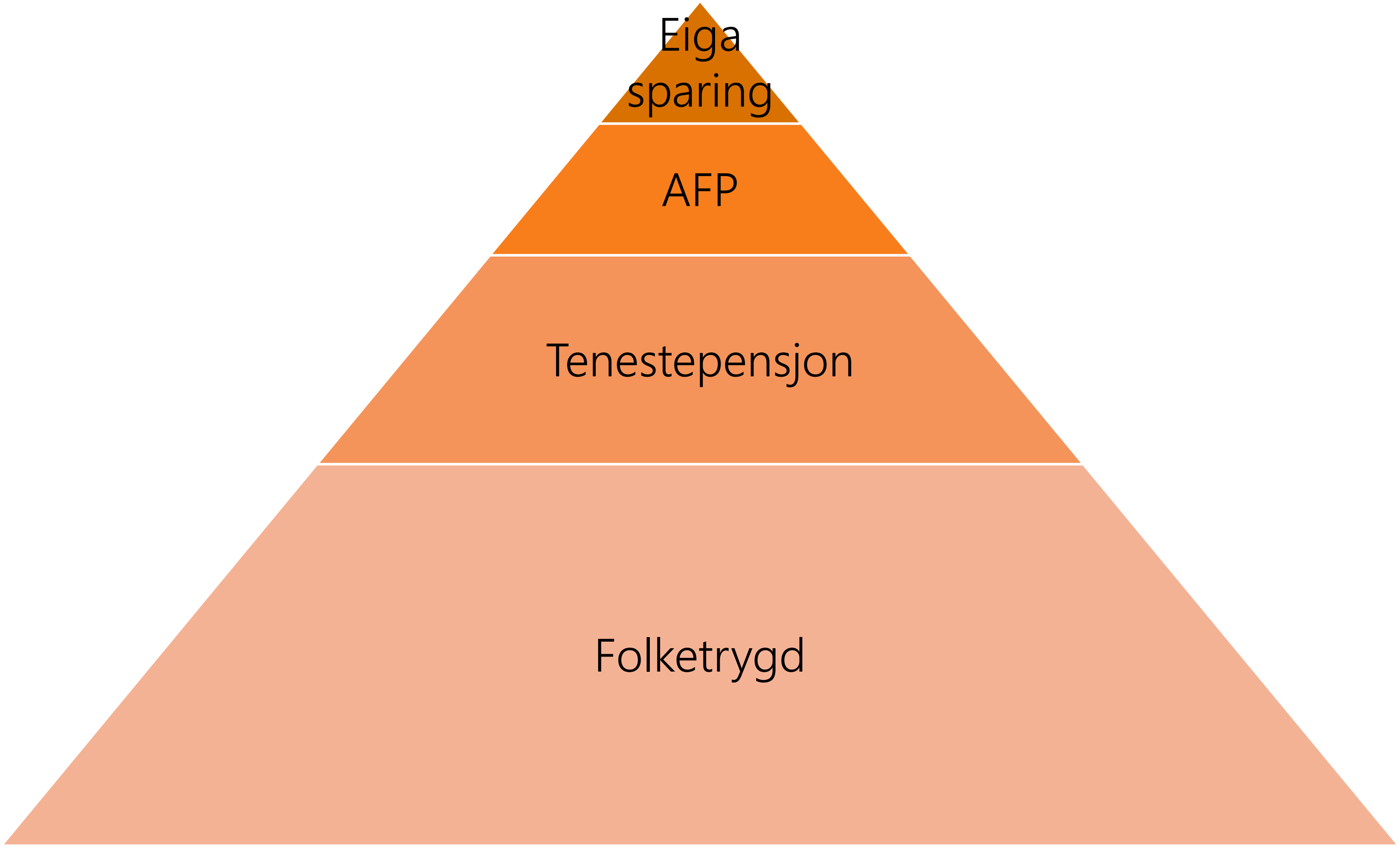

G

Kroner

118 620,-

Pr.1.mai 2023

Alle år tel – alleårsopptening

UTDANNINGS
FORBUNDET

Levealdersjustering

- Så lenge forventa levealder aukar, må kvart årskull jobbe lenger enn det førre for å oppnå same pensjon.

- Delingstal
  - forventa antall år med utbetalt pensjon
  - Høgare forventa levealder vil gi eit høgare delingstal – som gir lågare pensjon.
  - Delingstal avheng av kva tid du tek ut pensjon

- Mål:
  - Arbeide lenge – få høg pensjon

Folketrygda

Kva er folketrygda?

- Folketrygda er ei obligatorisk trygdeordning for alle som bur i Noreg
- Folketrygda gir økonomisk stønad ved sjukdom, svangerskap og fødsel, arbeidsløyse, ***alder,*** uføre, dødsfall og tap av forsørgjar

- Alderspensjonen frå folketrygda utgjer størstedelen av din pensjon
- **Folketrygda er ein kollektiv tryggleik**

Årlig inntekt - årlig opptjening

Pensjonsgivende inntekt:
18,1% av opp til 7,1 G*

Uføretrygd:
18,1% av tidligere inntektsnivå opp til 7,1 G*

Dagpenger:
18,1% av opp til 7,1 G*

Omsorgsarbeid:
18,1% av 4,5 G**

Verneplikt:
18,1% av 2,5 G***

- * 7,1 G p.t. 842 202,-
- ** 4,5 G p.t. 553 790,-
- *** 2,5 G p.t. 296 550,-

Født t.o.m. 1996: Alle år fra fylte 17 år
Født f.o.m. 1997: Alle år fra fylte 13 år

Pensjonsbehaldning og alleårsregelen

- 18,1% av pensjonsgjevande inntekt opp til 7,1% blir lagt til pensjonsbehaldninga i folketrygda.

- Alle år tel med frå ein er 13 år (17 år fødd før 1997)

Pensjonsreforma kort oppsummert

- frå **besteårsregel** til **alleårsregel. Alle år i jobb fram til 75 år gir pensjon.**
  (Overgangsordningar frå 1954 – 1963- kullet)
- **Du vel når du vil ta ut pensjon** fra 62 – 75 år
  (jo seinare uttak, jo høgare pensjon)
- **Fleksibelt uttak. Jobb så mykje du vil** når du tek ut pensjon. (uttaksgrad mellom 20% og 100%)
- **Levealdersjustering**
- **Livsvarig utbetaling.**

Folketrygda utgjer størstedelen av pensjonen din!

Kort om pensjonsforliket, vedtakast 21.mars

Gradvis auke av aldersgrensene – *normert pensjonerings-alder*

Slitarordning

Alminneleg aldersgrense i staten aukast – 72år

Spørsmål

Tenestepensjon

Tenestepensjon

Offentleg tenestepensjon

Gamal ordning

- Fødd i 1962 eller før

- 66 % av sluttløn, før levealdersjustering
- Full opptening er 30 år
- Gjennomsnittleg stillingsstorleik
- Pensjonsalder 67 år eller seinare

- Samordnast med folketrygda
- Ulike garantiar for ulike årskull

Ny ordning – frå 2020

- Fødd 1963 eller etter

- Pensjonsbehaldning
- Alleårsopptening, fram til 75 år
- Fleksibelt uttak frå 62 år-75 år
- Fritt kombinere inntekt og pensjon

- Påslagsmodell
- Nokre overgangsordningar for kulla fram til 1968

Opptening i ny offentleg tenestepensjon

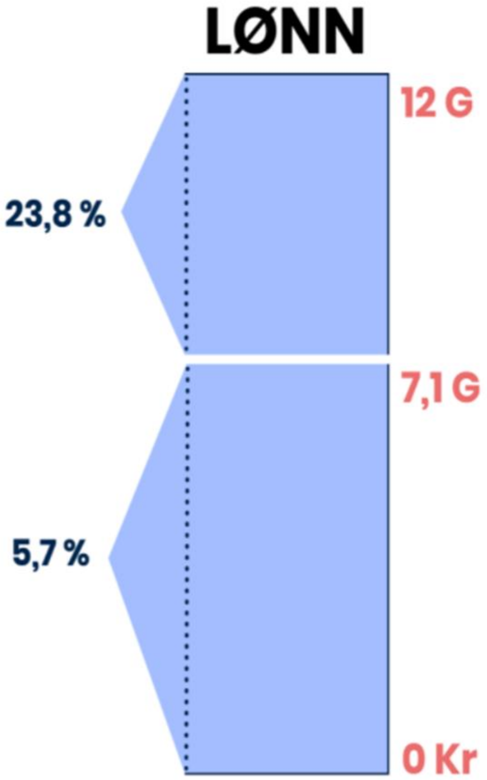

- + AFP 4,21% av folketrygdopptening

Offentleg tenestepensjon

- Livsvarig yting
- Like god for kvinner som for menn
- Kollektiv
- Føreseieleg – regulerast med lønsvekst

Offentleg sektor

Avtale-/lovområde	Pensjonsordning	Merknad
Staten *Undervisningspersonale*	Offentleg tenestepensjon og AFP	Påslagsordning for alle fødd 1963 og seinare. Opptening fra 1. januar 2020. AFP etter mønster av AFP-ordning i privat sektor. Bruttoordning og AFP for alle fødd før 1963. Følgjer av lov om Statens pensjonskasse mv. *Aktuelle utredninger – særalder og AFP*
KS	Offentleg tenestepensjon og AFP	Jf. ovanfor Følgjer av særavtale SGS 2020 Pensjonsordninger
Oslo kommune	Offentleg tenestepensjon og AFP	Jf. ovanfor *Tariffesta fra 1. januar 2022*

Privat tenestepensjon - hybridpensjon

- Maksimale sparesatsane på hybrid (pensjon etter lov om tenestepensjon)

- 7 % for inntekt opp til 7,1 G
- Kan kompensera for bortfall av folketrygda mellom 7,1 G – 12 G, 18,1 %
    - Total mogleg sparesats for inntekt mellom 7,1 G – 12 G = 25,1 %

- Ekstra sparing for kvinner sidan dei lever lenger.

Regulering av hybridpensjon

- **G-regulering**, som tyder at pensjonsbehaldninga di stig i takt med auke i grunnbeløpet i folketrygda (G). G vert regulert i tråd med lønsutviklinga i samfunnet.
- **0-garanti**, som tyder at pensjonsplasseringane ikkje kan gi tap fra år til år (minste årlege avkasting skal vera lik 0%)
- **Individuelt investeringsval**, som tyder at den enkelte kan påverka kor stor del som skal stå i fond/aksjar og kor stor del som regulerast av renter. Pensjonsbehaldninga stig og synk i takt med utviklinga i dei fonda/spareprofilen som er vald.

Privat – «Hybrid» pensjon

- PBL – to ordningar
- FUS
- VIRKE
- Spekter Norlandia

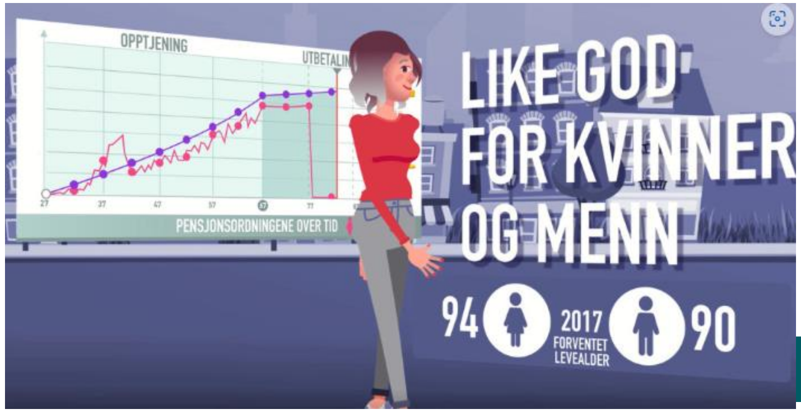

Privat sektor

Avtaleområde	Pensjonsordning	Merknad
PBL	Maks hybrid med individuelt investeringsval. Offentleg-lik AFP (tidlegpensjon). *AFP i Fellesordninga seinast frå 1. januar 2025.*	Hybridordninga gjeld dei som født i 1968 og seinare, og alle som er tilsett etter 1. januar 2020.
FUS barnehagene	Maks hybrid med 0-garanti Offentleg-lik AFP (tidlegpensjon). *AFP i Fellesordningen fra 1. januar 2024.*	Overgang fra ytelse- til hybridpensjon ved tariffoppgjeret 2016.
KA	Offentlig tjenestepensjon	
VIRKE	Offentleg tenestepensjon, SPK og KLP Maks hybrid med lønsvekstgaranti	Moglegheit for overgang til hybridpensjon med lønsvekstgaranti etter prosess i nokre område. Ikkje aktuelt for skular og høgskular. *Pensjon vart teke inn i alle overeinskomstane i HUK frå hausten 2022.*
abelia	Lokal avtale SPK	Omlag ti avtalar pr i dag: Skagerak International School med fleire.
Standard tariffavtale barnehage	Offentleg tenestepensjon Maks hybrid med lønsvekstgaranti	
Standard tariffavtale skole	Offentleg tenestepensjon (SPK)	Gjeld skular som er godkjende etter friskulelova.

ARBEIDSGIVERFORENINGEN SPEKTER

B-dels overenskomst med den enkelte virksomhet

Virksomhet	Pensjonsordning	Merknad
Spekter Helse	Offentleg tenestepensjonsordning	A1 - Sentral Avtale KLP
Norlandia-barnehagene	Maks hybrid med individuelt investeringsval. AFP i Fellesordningen	*Maks hybridordning med gradvis nedtrapping av arbeidstakarandelen frå 1. august 2023*. Barnehagar fra PBL vart omfatta av overeinskomst Spekter fra 1. januar 2023.
Sammen	Innskotspensjon max innskot AFP i fellesordninga	*Lukka ytelsesordning*

Likskapar og forskjellar mellom offentleg og privat tenestepensjon

Likskapar

- Alleårsopptening
- Fleksibelt uttak
- Livslang
- Lik for kvinner og menn
- Påslag

Forskjellar

- Reguleringa
  - Lønnsvekst vs avkastning
- Opptening hos ulike arbeidsgjevarar
  - Oppsett rett vs pensjonsbevis

	Hybrid	**Off.pensjon (ny)**	**Innskuddspensjon**
Kva er avtala?	Innbetalinga	Innbetalinga	Innbetalinga
Kva vert pensjonen?	Sum innbetaling og regulering / avkasting	Pensjons-oppteninga vert samla opp i ei behaldning som vert regulert etter lønsveksten	Sum innbetaling og avkasting
Opptening	Alle år tel	Alle år tel	Alle år tel
Regulering under opptening	Avkasting, 0-garanti eller generell lønsvekst (G)	Generell lønsvekst (som i folketrygda)	Avkasting
Investeringsval	Individuelt eller kollektivt	Kollektivt	Individuelt
Regulering av pensjonar under utbetaling	Avkasting eller gjennomsnitt av pris- og lønsvekst	Gjennomsnitt av pris- og lønsvekst	Avkastning

	Hybrid	Off.pensjon (ny)	Innskuddspensjon
Utbetalingstid	Fleksibelt fra 62 – 75 år. Normalt livsvarig, minst til 80 år	Fleksibelt fra 62 – 75 år. Livsvarig	Fleksibelt fra 62 – 75 år. Minimum 10 år fra fylte 67 år, minimum 15 år ved uttak fra 62 år. Kan velges uttak over flere år, og i teorien også livsvarig.
Hvem dekker kostnader til forvaltning og administrasjon?	Bedriften dekker alle kostnader – også om den ansatte slutter eller pensjoneres	Bedriften dekker alle kostnader – også om den ansatte slutter eller pensjoneres	Den ansatte
Hva skjer når du blir utmeldt av ordningen?	Pensjonsbevis på grunnlag av din beholdning + andel av reguleringsfond. Avkastning. IPS hvis kortere enn 12 mndr i ordningen.	Oppsatt rettighet etter 12 mndr.	Pensjonskapitalbevis – kan samles i den enkeltes pensjonskonto
Hva skjer med pensjonen når du dør?	Beholdningen går inn i pensjons-fellesskapet. Bidrar til høyere pensjon for de gjenværende	Beholdningen går inn i pensjons-fellesskapet. Bidrar til høyere pensjon for de gjenværende	De etterlatte arver

Spørsmål

AFP

Offentleg AFP

STATENS
PENSJONSKASSE

Gamal AFP - tidlegpensjon

- Tidlegpensjon for dei fødd i 1962 og før.
- AFP utbetalast mellom 62 år og 67 år.
- Delvis eller full AFP.
- Kan berre tene kroner 15 000,- /0,26 G ved sida av AFP

Ny AFP - tilleggspensjon

- Tilleggspensjon
- Fleksibelt uttak mellom 62 år og 70 år.
- Uttak justerast med delingstal
- Takast ut saman med folketrygda
- Kan halde fram å jobbe ved sida av AFP, og tene så mykje ein ønskjer.

Vilkår for AFP

1. 7 av dei 9 siste åra før 62 år i AFP bedrift
2. Stillinga må vere hovudarbeidsforholdet
3. Stillingsstorleik på minimum 20%
4. Ingen pensjon eller anna yting 3 siste år før 62 år

62 år

Vilkår for AFP

- Siste 3 år vore samanhengande tilsett og reell arbeidstakar i verksemd med AFP retter
- 20% stilling
- Pensjonsgjevande inntekt som overstig 1G
- Ikkje motta anna AFP, uføretrygd etter 62 år, betinga tenestepensjon
- Tidlegast uttak 62 år
- Seinast uttak 70 år
- Kan ikkje takast ut gradert
- Delingstal
- Kombinerast med inntekt utan avkorting

UTTAK

Betinga tenestepensjon i offentleg sektor

- Tillegg til alderspensjon for dei som ikkje fyller vilkåra for AFP

- Blir tent opp med 3,0 prosent av pensjonsgrunnlaget opp til 7,1 G
- Blir tent opp i år med medlemskap i ei offentleg tenestepensjonsordning fram til og med det året ein fyller 61år
- Betinga tenestepensjon skal kunna takast ut fleksibelt frå 62 til 70 år.

Privat - PBL

Gamal AFP

- Tidlegpensjon for dei fødd i 1962 og før.
- AFP utbetalast mellom 62 år og 67 år.
- Delvis eller full AFP.
- Kan berre tene kroner 15 000,- ved sida av AFP

Ny AFP

- Innfører AFP i fellesordninga frå 01.01.2025

AFP i fellesordninga

saman — AFP i fellesordninga

Norlandia BARNEHAGENE — AFP i fellesordninga for alle frå 01.01.2023

FUS barnehagene — AFP i fellesordninga frå 01.01.2024

Kva skjer med AFP framover -

Offentleg sektor

- Ventar på avklaringar i privat sektor.
- Datoar om vedtak – første handsaming 21.03.2024

- Frå protokollen 03.03.2018:

"Ansatte født i 1963 eller senere skal ha en ny AFP-ordning som er utformet etter mønster av AFP-ordningen i privat sektor."

Privat sektor

- Usemje i LO om ny AFP-ordning i privat sektor.
  - Som før
  - Eller reformert AFP
- Prosess og forhandlingar mellom NHO/LO.

Spørsmål

Eiga sparing

Val du gjer i livet gir konsekvensar i framtida

- Uløna foreldrepermisjon
- Fri for å reise
- Nedbetale gjeld
- Kva pensjonstilvere vil du ha?

Redusert stilling - Økonomisk konsekvens for pensjonsbehaldning

Full stilling

Inntekt 550 000,-

- Folketrygd 18,1 % = 99 500,-
- Tenestepensjon 5,7% = 31 350,-
- AFP 4,1% = 22 550,-

- Totalt = 153 350,-

Redusere stilling med 20%

Gir inntekt 440 000,-

- Folketrygd 18,1 % = 79 640,-
- Tenestepensjon 5,7% = 25 800,-
- AFP 4,1% = 18 040,-

- Totalt = 123 480,-

- Altså 80% stilling gir
  - kroner 110 000,- mindre i årslønn +
  kroner 29 870,- i «pensjonstap»
- Kostnad ved redusert stilling til 80% i eit år er kroner 139 870,-

Dette meiner Utdanningsforbundet om pensjon

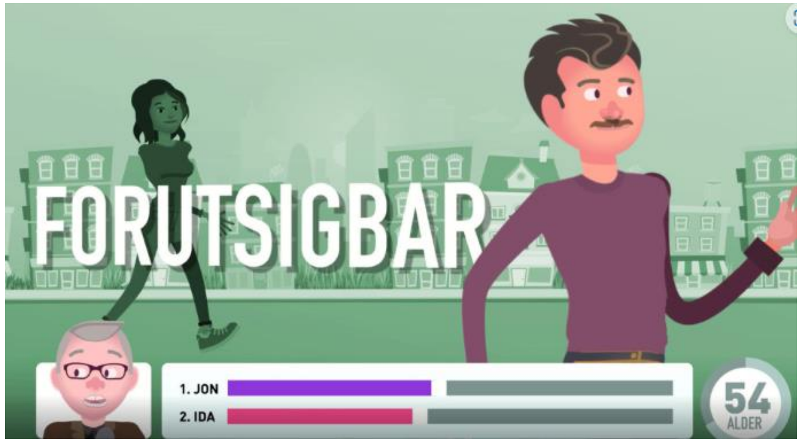

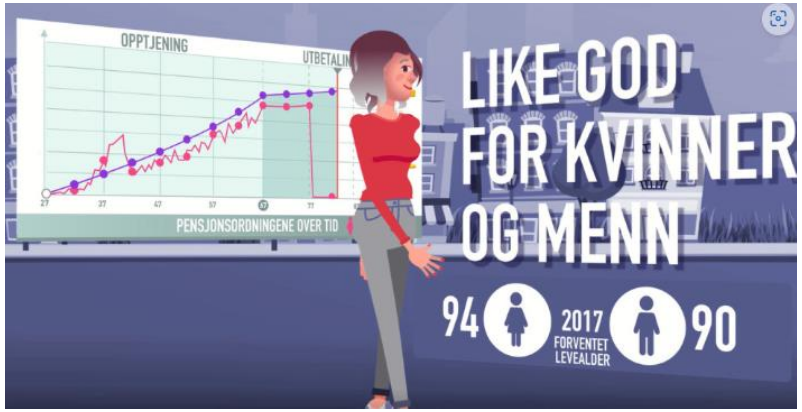

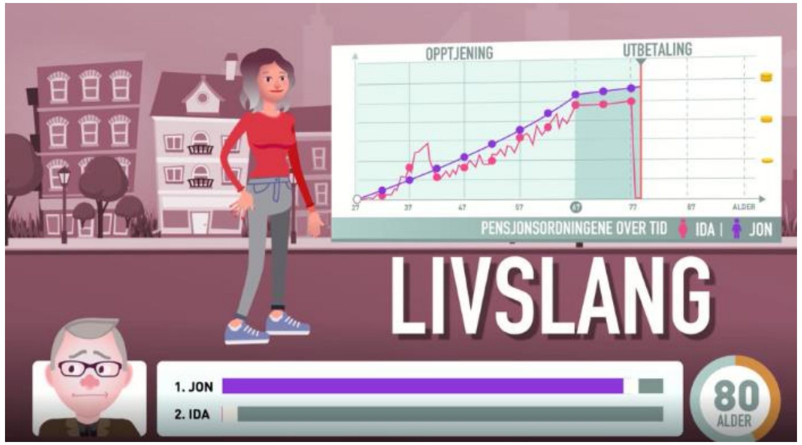

UTDANNINGS
FORBUNDET

Nyttige lenker

- Pensjon - nav.no

- SPK.no - Statens pensjonskasse
- Pensjon for deg som er offentlig ansatt - KLP - KLP.no
- Pensjon - få oversikt og bedre pensjon – Storebrand
- Pensjon | Din fremtidige lønn | SpareBank 1
- Min pensjon – Gjensidige

- Norsk Pensjon - Sjekk din pensjon
- Pensjon (utdanningsforbundet.no)

Spørsmål

Takk for oss ☺

post@utdanningsforbundet.no

24 14 20 00

www.utdanningsforbundet.no